

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเกษตรกรรมเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย แม้ว่าปัจจุบันจะได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจสาขาอื่น ๆ มากขึ้น แต่ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรก็ยังเป็นผลิตภัณฑ์หลักของประเทศและประชากรส่วนใหญ่ยังคงดำรงชีพอยู่ด้วยการเกษตรกรรม แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในสาขาการเกษตร อาชีพหลักของเกษตรกรคือการเพาะปลูก การปศุสัตว์และการประมงเป็นอาชีพที่มีความสำคัญรองลงมา คนไทยเราส่วนมากคิดว่าการเลี้ยงสัตว์เป็นงานไม่สำคัญจึงไม่ค่อยจะมีใครสนใจเลี้ยงอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสัตว์ที่ใหญ่น้อยสำหรับการบริโภคที่สำคัญขณะนี้คือโค - กระบือ ทั้งนี้เพราะโค - กระบือที่เลี้ยงกันอยู่ทั่วไปในขณะนี้ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงไว้สำหรับใช้งานคานเกษตรกรรม เมื่อสัตว์เหล่านี้หมดสภาพจากการใช้งานแล้วจึงจะถูกนำไปฆ่าเพื่อเอาเนื้อมาบริโภค สภาพการเลี้ยงกระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศและมักปล่อยปละละเลยไม่ดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ไม่คำนึงถึงหลักการเลี้ยงสัตว์ ปล่อยให้สัตว์ผสมพันธุ์กันเอง จึงทำให้สัตว์ที่เกิดมาในระยะหลังมีคุณภาพต่ำลงเรื่อย ๆ เกษตรกรมักสนใจอาชีพอื่นเพราะเห็นว่ามียาขายได้ดีกว่าและเร็วกว่า แต่ความจริงแล้วการเลี้ยงสัตว์นั้นแม่จะใหญ่ลคอบแทนขาดการคุมกับการลงทุน โดยเฉพาะผลประโยชน์จะยิ่งเพิ่มขึ้นในระยะยาว ซึ่งถ้าหากได้มีการพัฒนาปรับปรุงกิจการประเภทนี้ให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศที่เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และอีกหลาย ๆ ประเทศในอเมริกาใต้และยุโรปตะวันตกแล้ว การเลี้ยงสัตว์ก็จะเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนไทย

ประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศเหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะโค - กระบือ แต่จากสถิติที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า อัตราการเพิ่มโค - กระบือของชาติเป็นไปอย่างเชื่องช้าและยังมีแนวโน้มที่จะลดลงอีกด้วย ทั้งนี้เพราะโค - กระบือที่เลี้ยงกันอยู่ก่อนนั้นเป็นโค - กระบืองาน ปัจจุบันเกษตรกรได้หันมาใช้เครื่องจักรแทนแรงงานจากสัตว์มากขึ้น ความจำเป็นในการเลี้ยงสัตว์เพื่อไว้ใช้แทนแรงงานจึงลดลง และเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้จำนวนสัตว์ของประเทศมีแนวโน้มลดลงด้วย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภาคที่แห้งแล้ง ลักษณะของดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นผลให้การเพาะปลูกโดยเฉพาะข้าว ซึ่งเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรในภาคนี้ไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร ผลผลิตต่อไร่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ ความล้มเหลวในการเพาะปลูกทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ฐานะยากจน ประกอบกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีบริเวณพื้นที่ที่ยังมีโค่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือปล่อยให้ทรุดทรองเปลือยอยู่ก็เป็นพื้นที่กว้างขวาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งเลี้ยงโค - กระบือที่สำคัญของประเทศ การส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาสนใจอาชีพการเลี้ยงสัตว์อย่างจริงจังเพื่อสนองความต้องการของตลาดเนื้อสัตว์ที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จะเป็นการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงขึ้น ซึ่งนับเป็นความก้าวหน้าของการพัฒนาประเทศสาขาหนึ่ง วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การเลี้ยงสัตว์ฝูงใหญ่ ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้าโดยเฉพาะนั้น ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าใดนักในประเทศไทย เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้และไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการปศุสัตว์เนื้อสัตว์ประเภทเนื้อโค - กระบือที่ใช้ในการบริโภคและส่งออกจำหน่ายในต่างประเทศนั้นโคมาจากโค - กระบือที่มีสภาพไม่เหมาะสมกับการใช้งานซึ่งมักจะเป็นโค - กระบือที่มีอายุมาก จึงทำให้เนื้อเหนียวไม่เป็นที่นิยมในการบริโภค โคพันธุ์พื้นเมืองของไทยมีขนาดเล็กและเค็มโคซา ลักษณะโดยทั่วไปขาดคุณสมบัติในการเป็นโคเนื้อ แต่หากได้มีการปรับปรุงและบำรุงพันธุ์ให้ดีขึ้น ก็สามารถจะเปลี่ยนสภาพเป็นโคเนื้อได้ในเวลาไม่นานนัก

อย่างไรก็ตามในการพัฒนากิจการปศุสัตว์โดยเฉพาะโคเนื้อดังกล่าวนี้ แม้จะได้มีการส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือกันมาช้านานแล้วก็ตาม แต่การส่งเสริมดังกล่าวก็ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร จุดประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบการไม่สามารถจะแก้ไขได้นอกจากทางการจะให้ความสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจัง นอกจากนั้นก็จะได้เสนอแนะวิธีการที่จะจูงใจให้ผู้ประกอบการอื่น ๆ เห็นความสำคัญของการเลี้ยงโคเนื้อและหันมาลงทุนในกิจการประเภทนี้มากขึ้น อันจะเป็นผลประโยชน์โดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ

สมมุติฐานของการวิจัย

ปัจจุบันการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปมักจะให้ความสำคัญ

ของการพัฒนาในระดับภาคมากขึ้นเพราะการพัฒนาในระดับภาคเป็นนโยบายสำคัญและเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ¹ โดยการศึกษาในรายละเอียดและทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาใดที่เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยเฉพาะในภาคที่ค่อยพัฒนาซึ่งมักจะมีปัญหาไม่ประการใดประการหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมขบวนการพัฒนาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมกับภาคอื่น ๆ ได้² จึงจำเป็นต้องอาศัยขบวนการวางแผนและพัฒนาพิเศษเฉพาะพื้นที่ขึ้น ซึ่งในการนี้จะทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐมีความหมายยิ่งขึ้น ตลอดจนการประสานงานก็จะมีประสิทธิภาพดีกว่าในระดับที่ต่ำกว่าหรือในระดับที่สูงกว่า³ โดยเฉพาะในกิจการที่ต้องอาศัยความถนัดและความชำนาญเฉพาะอย่าง (Regional Specialization) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาประเทศ ตามแนวความคิดที่ว่า การพัฒนาประเทศนั้นสามารถกระตุ้นโดยผ่านทางภาคต่าง ๆ ได้⁴

การที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งเลี้ยงโค - กระบือที่สำคัญของประเทศ ประกอบกับสภาพเหมาะสมทางธรรมชาติ เช่นลักษณะของดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก ขาดแคลนน้ำในการเกษตร และมีบริเวณที่รกร้างว่างเปล่าอยู่มากมาย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้

¹Phisit Phakkasem, Thailand's Northeast Economic Development Planning; A Case Study in Regional Planning. A Thesis, (The Graduate School of Public and International Affairs, University of Pittsburgh, 1972), p.4

²เสนาะ อุนากุล. นโยบายการเงิน การคลัง และการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์รามินทร์, 2515) หน้า 666 - 667

³John Friedmann and William Alonso, Regional Development and Planning; A Reader, (Cambridge, M.I.T. Press, 1964), p.2

⁴John Friedmann, " Regional Planning as a Field of Study " Journal of The American Institute of Planners, 29 (August, 1964), p.168

มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่ออุตสาหกรรมการเลี้ยงโคเนื้อ การนำปัจจัยดังกล่าวมาพิจารณาส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของภาค จึงเป็นการพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสมตามหลักของการพัฒนาภาค⁵ ขอบเขตและวิธีการศึกษา

เนื่องจากโค - กระบือที่เลี้ยงกันอยู่โดยทั่วไปในขณะนี้มีอยู่ทุกท้องที่ของประเทศมากน้อยแตกต่างกันไปตามท้องที่ การส่งเสริมให้โคพื้นเมืองเหล่านั้นกลายเป็นโคเนื้อทั้งหมด จึงเป็นเรื่องยากที่จะประสบผล เมื่อพิจารณาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภาคที่ค่อนข้างแห้งแล้งมีน้ำไม่เพียงพอกับการทำนา ลักษณะของดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่และทำปศุสัตว์มากกว่าจะใช้ทำนาข้าว อีกทั้งการปลูกพืชไร่ข้าว ๗ ๗ ก็ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินที่น้อยอยู่แล้วลดลง การจะปรับปรุงแก้ไขด้วยวิธีการต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องที่ยากลำบากหลายประการ⁶ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำปุ๋ยมาใช้เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้นไม่ประสบผลสำเร็จในการทำไร่ให้กับเกษตรกรในประเทศไทยนัก⁷ เพื่อประโยชน์ระยะยาวจึงควรจะไปปรับปรุงพัฒนาที่ดินเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางเศรษฐกิจโดยทำการผลิตให้เป็นไปตามสภาพของดิน ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัจจัยหลายอย่างที่น่าจะได้พัฒนาอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ให้ขยายตัว การปศุสัตว์นับว่าเป็นอุตสาหกรรมอีกประเภทหนึ่งที่จะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนสำหรับการพัฒนาภูมิภาคส่วนนี้⁸ ขอบเขตของการวิจัยจึงจะได้พิจารณาเฉพาะการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพราะ

⁵ประสิทธิ์ ทงยิ่งศิริ, "หลักและนโยบายในการพัฒนาภาค" วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 10 (มกราคม, 2516) หน้า 60 - 61

⁶Supachai Panitchpakdi, "Agricultural Improvement Through Fertilies; The Case of Thailand." Bank of Thailand Monthly Bulletin, 24 (April, 1974) pp. 16 - 24

⁷T.W. Schultz, Economic Growth from Traditical Agriculture, in D. Wall(ed.) Essay in Economic Development, (University of Chicago Press, Chicago and London.) pp. 3 - 22

⁸Phisit Phakkasem "Op.Cit" pp. 188 - 189

เกษตรกรในภาคนี้ประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์คือ โค - กระบือมาช้านาน ซึ่งจะเป็นการรายได้ที่จะให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมให้เกษตรกรเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิตมาผลิตโคเนื้ออย่างจริงจัง เพื่อสนองความต้องการของตลาดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ

อย่างไรก็ตามเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติของประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปมีอยู่อย่างจำกัด การพัฒนาจึงได้เน้นการลงทุนรวมไปในท้องที่ที่มีความสำคัญและมีแนวทางการพัฒนามากที่สุดซึ่งจะช่วยให้ผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนสูงกว่าในท้องที่อื่นและจะเป็นจุดเกิดของความเจริญเติบโต (Growth Point) ที่จะส่งผลสะท้อนให้อาณาบริเวณรอบนอกที่อิทธิพลของความเจริญครอบคลุมถึงให้มีความเจริญเติบโตไปด้วย ซึ่งเป็นการดีกว่าที่จะกระจายการลงทุนออกไปทั่วทุกท้องที่ภายในแต่ละภาคเสมอเหมือนกันหมดและไม่ได้อุปประโยชน์เท่าที่ควร ดังนั้นจึงสมควรที่จะได้กำหนดขอบเขตของการส่งเสริมเป็นจุด (Pole) ของการพัฒนา

วิธีการศึกษา ศึกษาสภาพการผลิตโดยทั่วไปของประเทศเพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงต่างๆ ตลอดจนวิเคราะห์สถิติเกี่ยวกับการผลิตและการค้าโคจากเอกสารทางวิชาการ ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบทที่ 1 จะเป็นการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บทที่ 2 เป็นลักษณะของการผลิตแบบดั้งเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตในแบบอุตสาหกรรม บทที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการควบคุมราคาภายใน ซึ่งเป็นข้อจำกัดของตลาดภายในทำให้ท้องที่ตลาดต่างประเทศเป็นสำคัญมีรายละเอียดในบทที่ 4 บทที่ 5 เป็นการกล่าวถึงการส่งเสริมของทางการซึ่งแสดงให้เห็นขบวนการในการส่งเสริม ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะในบทที่ 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลของการวิจัยจะแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงสัตว์เป็นฝูง ๆ ในลักษณะอุตสาหกรรมโดยมีเป้าหมายที่จะผลิตเนื้อคุณภาพสูงนั้น เป็นกิจกรรมอีกประเภทหนึ่งที่สามารถลงทุนได้ ซึ่งนอกจาก

จะทำให้ผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่าโดยเฉพาะในระยะยาวควยแล้วผลตอบแทน
จะสูงขึ้นเป็นทวีคูณ นอกจากนั้นยังเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิ-
ภาพสูงขึ้น

การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อนั้นนอกจากจะส่งผลทำให้ผู้ประกอบการดังกล่าวแล้ว ใน
แ่งส่วนรวมของประเทศ ยังช่วยประหยัดและแสวงหาเงินตราต่างประเทศ จากการนำเนื้อเข้าและ
ส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ และยังเป็น การสร้างงานเพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรในภูมิภาค
แห่งนี้ควย